

ispunjenja ugovora. Prodavalac se nalazi na otoku (Malti), i ako želi izvoziti, on mora imati brodski prostor. Takvi su poslovi obični i redoviti dio njegove poslovne aktivnosti, pa prema tome pomanjkanje brodske prostora nikako nije događaj, koji prodavalac ne bi mogao predvidjeti i od njega se osigurati.

Konačno, budući da nijedna od stranaka ne tvrdi, da su postojali nekakvi posebni razlozi, zbog kojih prodavalac ne bi bio u stanju osigurati brodski prostor, sud je potvrdio odluku arbitra i donio presudu u korist kupca.

(LLIR 1959., str.629-696)

S.V.

Bilješka.- Stranke su u ovom slučaju ugovorile arbitražno rješavanje. Na ugovor o arbitraži i arbitražni postupak primjenjuje se Arbitration Act, 1950. Prema njegovim propisima, arbitražno vijeće ili arbitar pojedinac može formulirati pravna pitanja, koja će riješiti sud i o čijem rješenju zavisi njegov alternativni pravorijek. (Nadarbitar (Empire) se postavlja ugovorom stranaka ili pravilnikom institucionalnih arbitraža ili na temelju spomenutog zakona). Tako je postupao nadarbitar u ovom slučaju. Sud je, na zahtjev tuženog u arbitražnom postupku, u okviru pravnih pitanja, što ih je postavio nadarbitar, riješio spor odgovorom na postavljena pravna pitanja, a zahtjev za poništenje arbitražne odluke zbog ništavosti postupka sud je odbio. Protiv prvostepene presude postoji mogućnost ulaganja pravnog lijeka prema općim postupovnim propisima u parničnom postupku. Prema tome, treba imati na umu kod ugovaranja engleske arbitraže, da je moguće da dođe do postupka, koji će ići sve do kasacionog suda, tj. do kuće Lordova.

E.P.

VRHOVNI SUD Bermude, presuda od 18.VII.1959
"Arosa Star"

Priznanja opstojnosti hipoteke na stranom brodu - Ovršni troškovi - Red prvenstva privilegija tražbina posade

Brod panamske zastave "Arosa Star" bio je privremeno zaustavljen i zatim izvrnut ovršnoj prinudnoj prodaji na Bermudama, radi raznih pomorskih tražbina. Kako su na brodu bile upisane hipoteke, umiješali su se u postupak za razdiobu

kupovnine i predstavnici hipotekarnih vjerovnika, a prijavili su svoje tražbine i vjerovnici za bunkerovanje broda, za lučke pristojbe, zapovjednik i posada za dužna im beriva i druga primanja, djelomice za vrijeme plovidbe i djelomice za vrijeme boravka na kopnu, a agent broda za troškove repatriiranja putnika, koji su se nalazili na brodu u vrijeme zaustavljanja broda. Sud je u postupku razdiobe kupovnine utvrdio, da prizna je hipoteku, osnovanu po panamskom pravu, valjanom, navodeći, da polazi od kolizijskog pravila *lex loci contractus*, a da će u na red prvenstva prijavljenih potraživanja primijeniti *lex fori*, tj. englesko pravo, koje vrijedi na Bermudama. Prvi red prvenstva je priznao ovršnim troškovima, ali u te je ubrojio ne samo troškove ovršnog organa (Marshalla), nego i lučke pristojbe prije započete ovrhe, zatim beriva posade za vrijeme trajanja ovršnog postupka i troškove repatrijacije putnika sa broda, jer bi inače ti troškovi pali, po imigracijskim propisima na Bermudama, na vladu ili na ovršni organ. (Agentu broda nije priznao nikakav red prvenstva za agencijske pristojbe u poslovanju oko repatrijacije putnika). Odmah iza ovršnih troškova, priznao je red prvenstva tražbinama zapovjednika i posade iz njihova zaposlenja na brodu, a otklonio je da *distinguiru* prema tekstu engleskog zakona iz 1861., da li su odnosna beriva zaradjena "na brodu" ili izvan broda, jer je našao, da se suvremeni ugovorom zaposlenju uvijek sklapaju na duže trajanje, a ne samo za jedno putovanje, i da, prema tome, ne može doći do primjene ta distinkcija. Naprotiv, nije priznao prvenstva ispred hipoteka tražbinama za dobavljanje bunkera brodu, jer te tražbine nemaju toga prvenstva po engleskom pravu.

(LLIR 1959, str. 396-403)

E.P.

Bilješka.- U ovoj se presudi bermudski sud poziva na rješidbu Admiralskog suda u Londonu od 24. III. 1959. (LLIR 1959, 1, 212-219), koja je, u predmetu broda "Arosa Kulm" u sporu Allgemeine Treuhand A.G. v. The "Arosa Kulm" (Owners), priznala valjanost panamske hipoteke na brodu panamske zastave i panamskog vlasnika na temelju panamskog prava, iako ne bi bila valjana po engleskim propisima. Pri tome se engleski sud nije pozvao na načelo "*lex loci contractus*", nego je primijenio panamsko pravo zato, što je brod upisan u Panami, što je hipoteka upisana u Panami, i što je vlasnik broda upisan u trgovački registar u Panami.

Tražbine za dobave izvršene brodu privilegirane su prema Međunarodnoj konvenciji o pomorskim privilegijama i hipotekama od 1926. u t.5 čl.2 kao i u pravnim pravilima Uredbe sa zak. snagom o stvarnim pravima na brodu i o pomorskim privilegijama od 30.V.1939. u t.5 čl.9, ako se radi o kreditu zapovjedniku broda izvan luke pripadnosti. Te tražbine imaju posljednji red prvenstva među privilegijama.- Sud na Bermudama, s obzirom na to, da Vel. Britanija nije ratificirala spomenutu Konvenciju o privilegijama, nije smio primijeniti ona njena načela, koja su u protivnosti s engleskim pravom, ali je izrazio načelo, da se ta tražbina može naplatiti od kupovnine dobivene prodajom broda, no tek nakon namirenja upisanih hipoteka.

E.P.

POMORSKA ARBITRAŽA, Pariz, odluka od 26.VII.1957.
 (Arbitri: Peguin, Dor)
 Sté des Ciments Portland de Bizerte c/a
 Cie Syrienne de transports maritimes, Alep

Izračunavanje vremena za dispeč

Tužitelj Sté des Ciments Portland de Bizerte naručio je charter-partijom od 29.I.1955. od tužene Cie Syrienne de transports maritimes iz Alepa brod "Selamet" za jedan prijevoz cementa u vrećama iz Bizerte u Mersin.

Prema odredbama charter-partije, brod je imao platiti dispeč u polovini iznosa odredjenog za prekostojnice, i to za "sve uštedjeno vrijeme" i kod ukrcaja i kod iskrcaja. To je najvažnije pitanje, o kojemu je, pored nekoliko sporednih, rješavala ova arbitražna odluka.

Brodar nije pristao na način računanja dispeča kako je to učinio naručitelj, koji je vrijeme između subote u podne i ponedjeljka u 8 sati ujutro uračunao u odobreno vrijeme za ukrcavanje i iskrcavanje, i time povećao dispeč, iako to vrijeme nije prema charter-partiji bilo uračunato u stojnice. Po stanovištu brodarka, to se vrijeme ne može uračunati u odobreno vrijeme, jer s obzirom na to, da naručitelji odnosno krcatelji nisu dužni u to doba raditi, brod ostaje nepokretan u luci, i za nj se zapravo radi o izgubljenom vremenu.